

ארבעה בנים ואימא

(קטע קצר מתוך פרוייקט כתיבה עצמאית במסגרת "נושא חוקר" לכיתות ט')

מגישה: לוטם גרבינר, תשע"א 2011

אור אחרון האיר את בית העלמין בעיירה השקטה והאפורה. משב הרוח הקריר שנשב העיף את עלי השלכת בעלי הצבעים הבוערים לכיוון קבוצת אנשים לבושי שחורים, שהתאספו סביב קבר טרי. הפרחים בידיו של מייקל הקטן החלו לאבד את זקיפותם ואת ריחם הרענן. טקס ההלוויה נראה ארוך ואינסופי עבור ילד צעיר בן חמש, שאמור להתמודד עם געגועים חזקים ובכי חרישי. לא שלו, חלילה, אלא של המבוגרים שסובבים אותו. אותם מבוגרים שבשגרת חייו נראים לו מאיימים ונעלים, עומדים עכשיו, שפופים ושבורים, מעל קברה הטרי של אימו. העיניים של כולם מסביבו דומעות, אדומות, נפוחות מבכי. רק העיניים של מייקל, הירוקות, שמזכירות כל כך את העיניים של אימא, נשארות יבשות, מסגירות את התמימות שלו. הוא תמיד מוצא סיבות לבכות. כשאיבד את הכדור הכתום שלו הוא בכה עשר דקות שלמות. כשהעפיפון שבנה עם אבא הסתבך בצמרת עץ האשור הגבוה, הוא בכה שעה ארוכה. כשאחיו הגדולים לא הסכימו לשתפו במשחקהם, הוא בכה עד שהגיע לזרועותיה של אימו. אבל עכשיו, כשאימא איננה, הוא לא בוכה. הוא מכווץ את מצחו ועוצם את עיניו. הוא מנסה להיזכר האם זכר להאכיל את נילו, ציפור השיר שגידל. הוא נזכר בנוצותיו הצהובות של נילו, ואיך הוא שורק כשהוא מקבל זירעונים שמייקל מוצא ביער, ואיך התאכזב כשנכשל בניסיון ללמד את נילו לשרוק שיר יום הולדת קצר לכבוד יום ההולדת של אימא. יד גדולה מונחת על כתפו של מייקל ומנערת אותו בעדינות. מייקל מרים את עיניו. "הנח את הפרחים, מייקל, ההלוויה הסתיימה." למרות פרצופו הרציני והחמור, מייקל מזהה את העצב בקולו הרועד של אבא. מייקל צועד צעד מהוסס לכיוון הקבר. הוא מביט בו לרגע, מנסה לדמיין את אימא שוכבת שם. צמרמורת מתפשטת בכל גופו, והוא ממחר להניח את הפרחים ולרוץ בחזרה. הוא מגיע לאבא ומחבק את רגליו בחוזקה. מר דיוויס מנסה להתנער ממנו, אך חיבוקו של מייקל היה חזק מאוד. "מורין, תואילי לעזור לי כאן?". מורין הגיחה מבין קהל האנשים. היא הייתה אישה מבוגרת ושפופה, שערה אפור ועיניה ירוקות. ירוקות כמו של מייקל, כמו של אימו. אחרי הכול, שניהם קיבלו את צבע העיניים בזכותה. מורין אספה את מייקל בזרועותיה וחיבקה אותו. "בוא ילד, ניתן לרוברט לסיים את הטקס." היא העיפה מבט אחרון בקברה של ביתה הצעירה, כאילו חיכתה להתעורר מסיוט, ואז פנתה לכיוון בתי העיירה, מושכת אחריה את מייקל. מר דיוויס נשם נשימה עמוקה, ואז הודה לכולם שהגיעו לחלוק כבוד אחרון לאשתו. "מי ייתן והאלוהים יעניק לנו כוח להמשיך את דרכה של איליין, ולחנך את ארבעת ילדינו כפי שהיא הייתה עושה זאת." הוא נשם עמוקות, מנסה להחניק את הדמעות שעלו בגרונו. האנשים החלו להתפזר, פונים לכיוון בתי הכפר בקבוצות קטנות או בזוגות. מר דיוויס נשאר עוד כמה דקות עד שאחרון המנחמים עזב, ואז גם הוא התחיל ללכת לכיוון ביתו. היחידים שנשארו לעמוד מעל הקבר הם שלושה ילדים. הגדול שבהם, אדוארד בן השנים עשרה, אחז בידו הקטנה של פיטר, אחיו הצעיר. נדרשו להם עוד כמה רגעים של התבוננות בקברה של אימא עד שפיטר פרץ בבכי. אדוארד הרים אותו ונשא אותו בידיו, כשהם מתחילים לחזור הביתה. הוא עדיין לא הבין את המשמעות של הדבר. מעכשיו, בתור הילד הבכור במשפחה, הרבה מאוד מטלות הקשורות בטיפול בשלושת אחיו הקטנים ובתחזוק הבית נפלו על כתפיו. האחרון שנשאר דומם וכאוב, מביט בקבר כאילו כל עולמו חרב עליו, היה לוק בן העשר, אחיהם של אדוארד, פיטר ומייקל. שמו האמיתי, שהעניקה לו אימו, היה לוקאס, אבל עם הזמן התקצר שמו, וכמעט אף פעם לא קראו לו בשמו המלא. לעיתים, כשהיה מרגיז את אביו, היה מר דיוויס קורא לו 'לוקאס', אך הכול היו קוראים לו 'לוק'. שם פשוט וקצר, שמתאים בדיוק לבעליו. לוק תכנן להישאר קרוב לאימו עוד שעות ארוכות, אך זרזיף הגשם שהתחיל לרדת בתחילת ההלוויה, הפך כעת למבול של ממש, הכניע את הילד העקשן, והוא התחיל לרוץ לכיוון הבית. הוא רץ מהר, מנסה לשכוח את עצמו ואת כל שאירע, מנסה להתעלם מהבוץ שדבק במכנסיו השחורים ומהטיפות הגדולות שנוחתות על פניו. הוא ממחר להגיע הביתה, לא חושב על כל המנחמים שמצפים לו שם, כל אותם האנשים שלא היה רוצה לפגוש עכשיו. הוא רק רוצה להיכנס למיטה הקרה, לנסות להריח את הריח של אימא במצעים הלבנים והמתוחים.

כשגגות הרעפים האדומים נראו באופק, לוק האט את צעדיו. גשם הזלעפות שירד באותה שעה שטף את הבתים האפורים בעיירה, ורק נרות דקיקים האירו את חלונות הבתים. היה קר, וטיפות הגשם הגדולות צנחו על מדרכת האבנים, מתנפצות לאלפי טיפות קטנטנות. סנאי קטן וחסר ישע, ניסה בתקווה להיכנס תחת עיתון ישן וספוג מים בכדי להימלט מפני הגשם. לוק עצר לרגע והביט בו. הסנאי הקטן רעד מקור והעיתון שכיסה אותו החל להתפורר. "הוא בוודאי מאוד עייף ורעב", חשב לוק. הוא התקרב אל העיתון, הרים אותו ואסף את הסנאי אל מעילו הרטוב. הוא כיסה את הסנאי בכנף מעילו וערסל אותו בידי, כמו שמערסלים תינוק בן יומו. הסנאי הפסיק להתפתל, ולאחר כמה דקות גם הפסיק לרעוד. הוא הניח את ראשו הקטן על זרועו של לוק ונרדם. לוק הכניס את הסנאי לכיס הפנימי במעילו, והחל לרוץ הביתה, אל הבית האחרון בעיירה.

כשלוך הגיע הביתה, המבשלת בבית משפחת דיוויס, מרגרט, תפסה בידו והובילה אותו לחדר הילדים, לפני שהספיק לראות מי נמצא בטרקלין. היא ניסתה להוריד ממנו את מעילו, אבל לוק התעקש להמשיך ללבוש אותו, כאילו היא מבקשת ממנו לפשוט את עורו. למרות שהיא הייתה קשוחה ולא הפגינה חיבה כלפי הילדים, שררה ביניהם יראת כבוד זה לזה, ומעין הסכם הפסקת-אש לא כתוב. הילדים בבית משפחת דיוויס לא היו ממושמעים במיוחד, אבל לארבעתם היה ברור שכעת, כשהמצב שונה ולעולם לא יחזור להיות כבעבר, עליהם לפתח יחסים טובים עם מי שעתידה לגדלם ולטפל בהם. כשנכנעה מרגרט, היא עזבה את מעילו של לוק ופנתה לארון הבגדים. היא הוציאה חולצה שחורה ומכופתרת ומכנסיים כהים ארוכים. "תתרחץ ותלבש את אלו. ודאג להסיר את כל הבוץ הארוך הזה מהפנים שלך!". היא הסתובבה ועמדה לצאת מהחדר. לוק התלבט במשך כמה שניות האם יהיה זה מעשה חכם לספר לה על הסנאי המסכן, ולבסוף רק שאל, "גברת מרגרט? אני יכול להשאיר את המעיל כאן הלילה?". מרגרט הייתה מופתעת. הרי הילדים יודעים שמקומם של המעילים הוא בכניסה לבית, על מתלה העץ המגולף. הרי הם ראו אותה לא פעם ולא פעמיים מברישה את הפרוות שעל מעילי האורחים, מסירה בוץ ומנערת מהם אבק. מרגרט אמנם נקראה 'מבשלת', אך עבודתה כללה הרבה יותר מבישול: היא הייתה גם הכובסת, היא ניקתה וצחצחה את החדרים, ובעצם, אחראית על כל משק הבית. מרגרט המשיכה להתלבט. היא ניסתה למצוא סיבה הגיונית לבקשתו של לוק. אולי התמרדות? מעשה קונדס? לא. הוא פגיע מדי, עכשיו כשאמו מתה. לבסוף היא נכנעה, הנהנה קצרות ויצאה מהחדר. כשהחלה לרדת במדרגות לכיוון המטבח הגדול במרתף, היא החלה להרהר בשאלתו של לוק. וכשלא הצליחה לחשוב על שום דבר חכם במיוחד, החליטה להפסיק את הרשלנות שנקטה בה ולהתרכז בהכנת מתאבנים למנחמים ולאבלים שבטרקלין. "ילד מוזר." היא חשבה. לאחר מכן התחרטה. "ילד חצוף!" היא פסקה, הרימה בהחלטיות מגש גדול עמוס מתאבנים ונשאה אותו לכיוון הטרקלין.

הטרקלין היה עמוס באנשים לבושי שחורים, חלקם עדיין רטובים מהגשם שירד בהלוויה. הם דיברו בשקט, והיה נדמה כאילו הם חוששים להגביר את קולם על מנת לא להפריע את מנוחת העולמים של גברת דיוויס. הם התגודדו בקבוצות קטנות, ניגשים למר דיוויס ומשתתפים בצערו. מר דיוויס ישב בכורסא גדולה ונראה ייצוגי למדי. לידו ישב אדוארד, וגם הוא השתדל להפגין ביטחון ובגרות, למרות שבתוך תוכו, אדוארד רצה רק לברוח ולבכות כמו תינוק. אבל בכי היה זכות שאדוארד לא היה זכאי לה. לא כעת, כשאחיו הקטנים שבורים וחסרי אונים. הוא ידע שאם ישבר ויפרוץ בבכי, כל המנחמים ינעצו בו מבטים, והדבר האחרון שאדוארד ביקש עכשיו הוא רחמים או תשומת לב. הוא רצה להתאבל בשקט, להישבר לבד ולנסות לשמר כמה שיותר זיכרונות שנותרו לו מאימו. הוא עצם את עיניו לרגע, וניסה לצייר בדמיונו את דמותה של אימא. אימא. אימא...

"ילד בוגר ואחראי כל כך, אין צדק בעולם. אני מצטערת על אובדןך, חמוד, ואתה תמיד מוזמן לבוא לדבר איתנו מתי שרק יתחשק לך!" קראה אישה מבוגרת, לבושת שחורים. זרועה הייתה משולבת בזרועו של גבר מבוגר אף הוא, שנראה כאילו הוא רק מחכה להזדמנות המתאימה

כדי לעזוב את המקום. אדוארד הרים את עיניו אל האישה כדי לבחון אותה טוב יותר. היא הייתה בשנות החמישים המאוחרות לחייה, מלאה מאוד ופנייה היו מרוחים באיפור מוגזם. לראשה היה כובע נוצות שחור, ועל אצבעותיה השמנמנות היו כחצי תריסר טבעות. אדוארד הנהן בראשו ודקלם: "אני מודה לך, גברתי, תודה שטרחת ובאת להשתתף ביגוני." אדוארד הרגיש צבוע ולא אמיתי באומרו את המשפט הזה. לפני שיצאו להלוויה, מר דיוויס הורה למרגרט ללמד את הילדים כיצד להודות למנחמים בנימוס. אדוארד ולוק דקלמו את המשפט תוך זמן קצר, אך פיטר ומייקל, שהיו צעירים יותר, התקשו לזכור את המשפט. לאחר מאמצי הרבים של מרגרט והניסיונות הכושלים של מר דיוויס בלימוד הבנים הצעירים, הוחלט שהילדים הצעירים ישבו בפינת הטרקלין ולא ידברו עם איש. אדוארד קינא בהם. הוא היה מוכן לעשות הרבה כדי לשבת בצד ולא לדבר עם איש. "אם לא הייתי נולד ראשון, חיי היו קלים יותר" הוא חשב ונאנח בליבו. הוא מיהר להתעשת ולדקלם את המשפט בפני מנחמים נוספים שהגיעו.

רק לאחר שהשעון הגדול צלצל תשע פעמים, עזבו אחרוני המנחמים את הבית. הייתה זו שעה מאוחרת לילדים צעירים, ומרגרט מיהרה להעביר את מייקל ופיטר לחדר הילדים, לאחר ששקעו בשינה על אחת מהכורסאות שבטרקלין, כשהם חבוקים. מר דיוויס נשאר רגע נוסף בטרקלין, כשהוא עדיין יושב בכורסא. כעבור כמה דקות הוא קם, וללא מילה נוספת עלה במדרגות לכיוון חדר העבודה שלו. לוק ואדוארד שמעו את קול טריקת דלת העץ הכבדה ונשמו לרווחה. הם הבינו שאביהם שקוע בדיכאון בגלל מותה של אימא, ולכן העדיפו לתת לו להתאבל לבד. הם לא היו מסוגלים להכיל את צערו של אביהם. לא עכשיו, כשהפצע טרי כל כך. לוק הביט באחיו. הוא נראה לו בוגר ואחראי, אבל גם שבור ועצוב. לוק הרגיש שבטנו מקרקרת, ונזכר שלא אכל דבר במשך כל היום. "אני רעב", אמר לוק לאדוארד. אדוארד הביט בו לרגע, ואז הסית את מבטו הלאה. פתאום נפלה עליו עייפות כבדה, כל רצונו היה לשקוע בשינה עמוקה במיטתו. הוא הסתובב ופנה לצאת מהחדר, ורק אמר לאחיו, מבלי להביט בו: "רד אל המטבח. חפש את גברת מרגרט ובקש ממנה משהו לאכול. אני מצטער לוק, אני לא מסוגל לטפל גם בך עכשיו". לוק היה מבולבל. "במי עוד אתה מטפל עכשיו, אד?" אדוארד נעצר, אך לא הסתובב. הוא רק לחש בקול שקט שכמעט ולא נשמע, כך שלוק היה צריך להתקרב אליו מעט על מנת לשמוע. הוא נאנח, ולבסוף רק אמר: "בעצמי." אדוארד נעלם במעלה המדרגות, ולוק ירד מהר אל המטבח הגדול שבמרתפים.